

Kainuun hyvinvointialue 17.4.2026 /t Lausuntopyyntö Kainuun hyvinvointialueen strategiaan liittyvästä muutosohjelman luonnoksesta

Sotkamon kunnan lausunto

Sotkamon kunta pitää muutosohjelmaa tärkeänä välineenä, jolla turvataan Kainuun hyvinvointialueen kyky järjestää lakisääteiset palvelut ja vakauttaa talous rahoituskehykseen.

Muutosohjelmassa jokaiselle strategian yhdeksälle tavoitteelle on laadittu omat kattavat toimenpidekokonaisuudet. Toimenpidekokonaisuuksien vastuuttamistasoa on tarkennettava muutosohjelmaan tai laadittavaan työsuunnitelmaan. Talouden vakauttamisen rinnalla on toimenpiteissä tärkeää korostaa tuottavuuden ja vaikuttavuuden systemaattista edistämistä. Toimenpiteiden tulee perustua tietoon, vähentää päällekkäisyyksiä ja ohjata resursseja vaikuttavimpiin palveluihin huomioiden digitalisaation ja tekoälyn tuomat mahdollisuudet.

Sotkamo korostaa asiakassegmentoinnin merkitystä muutosohjelman toimeenpanossa: palvelujen rakentamisessa on huomioitava eri asiakasryhmien tarpeita (esim. paljon palveluja tarvitsevat, ikääntyvät, lapsiperheet ja työkäiset), jotta palvelupolut selkeytyvät, oikea-aikaisuus paranee ja vaikuttavuus vahvistuu.

Sotkamon kunta on valmis tarjoamaan edellytyksiä palveluympäristön uudistamisessa ja järjestämisessä Sotkamossa esimerkiksi tilaratkaisujen, kumppanuuksien ja sujuvien yhteistoimintakäytäntöjen kautta. Muutosohjelman toteuttamista ohjaavan hallintamallissa tulee arvioida myös vaikutuksia strategian painopisteisiin: asukasta varten, palvelut kuntoon ja henkilöstön. Kunnanhallitus korostaa tiiviin ja avoimen yhteistyön merkitystä hyvinvointialueen ja kuntien välillä strategian jatkotyössä ja toimeenpanossa.

Palveluiden muutoksissa Sotkamon kunta edellyttää selkeiden toimintamallien ja taloudellisten vaikutusten arviointia ennen lopullista päätöksentekoa.

Sotkamon kunta pitää erittäin tärkeänä, että Kainuu säilyy jatkossakin omana hyvinvointialueenaan. Muutosohjelman onnistuminen – talouden tasapainottaminen, tuottavuuden ja vaikuttavuuden parantaminen sekä palvelurakenteen uudistaminen – on keskeinen edellytys itsehallinnon säilymiselle ja sotkamolaisten palvelujen turvaamiselle.

Tarpeisiin ja faktoihin perustuva palvelurakenne

Sotkamon hallitus katsoo, että Sotkamon palvelutaso arviointi- ja kuntoutusyksikön osalta tulee olla vähintään vastaava kuin Suomussalmella ja Kuhmossa. Sotkamon osalta on otettava huomioon edellä mainittuihin kuntiin verrattaessa Sotkamon yli 30 prosenttia suurempi koko ja Sotkamon alueella vierailevat noin miljoona vuotuista matkailijaa.

Sotkamon kunnanhallitus pitää ehdottomana, että hyvinvointialueen hallitus tarkastelee palvelurakennetta ja muutosohjelman toimeenpanoa vahvasti yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Sotkamo korostaa, että palvelurakennetta kehitettäessä on huomioitava kunta ja aluekohtaiset tarpeet tasapuolisesti.

Hyvinvointialueen on huolehdittava siitä, että sen ratkaisut tukevat koko Kainuun hyvinvointialueen asukkaiden yhdenvertaista kohtelua ja palvelujen saatavuutta. Kainuulaisille on taattava pääsy perusterveydenhuollon arviointi- ja kuntoutuspalveluihin ja asiakkaan kannalta pitkiä ja kuormittavia siirtoja on vältettävä.

Ennaltaehkäisevän toiminnan kehittäminen

Sotkamon kunta korostaa ennaltaehkäisevien toimenpiteiden, hyvinvoinnin edistämisen ja terveyserojen kaventamisen merkitystä pitkän aikavälin kustannusten hallinnassa. Varhainen tunnistaminen, puuttuminen ja tuki erityisesti äitiys- ja lastenneuvolatoiminnassa sekä opiskeluhollossa ovat vaikuttavia keinoja, joilla voidaan saavuttaa laajoja ja pysyviä väestötason hyötyjä. Neuvola- ja opiskelijahuoltopalvelut mahdollistavat lasten, nuorten ja lapsiperheiden tavoittamisen, minkä vuoksi niiden riittävä resursointi ja osaaminen tulee turvata kaikissa Kainuun kunnissa.

Myös työikäisen väestön ennaltaehkäisevän ohjauksen ja tuen tarpeen tunnistamista sekä palveluketjujen kehittämistä on jatkettava määrätietoisesti. Ennaltaehkäisevään ja hyvinvointia ylläpitävään työhön on kohdennettava riittävästi resursseja ja osaamista erityisesti tilanteessa, jossa väestörakenne muuttuu, työvoima vähenee ja ikääntyneiden osuus kasvaa.

Palveluketjuja kehitettäessä on tärkeää huomioida kuntien, hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin palvelut yhtenä toimivana kokonaisuutena. Rajapintayhteistyö eri toimijoiden välillä on keskeisessä roolissa, kun siirrytään korjaavista toimenpiteistä ennaltaehkäiseviin ja ylläpitäviin toimintamalleihin. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista, vastuutettua ja käytännön toimintaan jalkautuvaa.

Sotkamon kunta pitää tärkeänä valtakunnallisesti hyväksi todettujen ja vaikuttavien ennaltaehkäisevien käytäntöjen systemaattista käyttöönottoa Kainuussa. Varhaisen puuttumisen ja suositusten huomioiminen matalalla kynnyksellä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakaskohtaamisissa, kuten elintapaohjauksen palveluketjut ja hyvinvointiresepti- ja -lähetekäytännöt, tulee kehittää sujuvaksi osaksi arjen toimintaa. Tässä työssä sote-henkilöstön ja kuntatoimijoiden yhteistyö sekä kolmannen sektorin osallistuminen ovat keskeisiä.

Sotkamon kunta näkee tiiviin kumppanuuden ja rajapintayhteistyön kuntien, hyvinvointialueen, oppilaitosten, elinkeinoelämän ja järjestöjen välillä keskeisenä strategisena valintana hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä. Moniammatillinen ja monitoimijainen yhteistyö mahdollistaa resurssien tehokkaamman käytön ja vahvistaa alueen kykyä vastata muuttuviin haasteisiin.

Digitaaliset palvelut

Sotkamon kunta toteaa, että strategian painotus digitaalisten palveluiden ja hoitoketjujen kehittämiseen on perusteltua kiristyneessä talous- ja henkilöstötilanteessa. Digitaaliset ratkaisut voivat parantaa palvelujen saavutettavuutta, sujuvoittaa hoitoketjuja ja tukea ennaltaehkäisevää työtä.

Samalla Sotkamon kunta korostaa, että digipalvelut eivät voi kaikissa tilanteissa korvata ihmisen tekemää työtä, ammatillista arviointia ja henkilökohtaista kohtaamista.

Kainuulaisessa väestössä, erityisesti ikääntyneiden parissa, on edelleen merkittävä joukko asukkaita, joilla digiosaaminen, laitteet tai toimivat verkkoyhteydet ovat puutteellisia. Tämä on huomioitava palveluja kehitettäessä.

Sotkamon kunta pitää tärkeänä, että digitaalisten palveluiden rinnalla säilyy vaihtoehtoisia asiointitapoja ja riittävät henkilöresurssit, jotta kuntalaisten yhdenvertainen kohtelu ja palvelujen saavutettavuus voidaan turvata. Digitaaliset ratkaisut tulee nähdä asiakastyötä tukevinä välineinä, ei itseisarvoisina korvaajina, ja niiden käyttöönoton on tuettava sekä kuntalaisten että henkilöstön arkea.

Arjen turvallisuus

Sotkamon kunta pitää arjen turvallisuutta kuntalaisten hyvinvoinnin ja luottamuksen keskeisenä perustana. Sotkamossa yhteistyö Kainuun pelastuslaitoksen kanssa on koettu toimivaksi ja vaikuttavaksi erityisesti koulujen ja oppilaitosten turvallisuustyössä, tapahtumien järjestämisessä sekä erilaisissa moniammatillisissa työryhmissä ja harjoituksissa.

Sotkamon kunta katsoo, että tiivis ja käytännönläheinen yhteistyö pelastusviranomaisten kanssa on välttämätön edellytys turvallisen arjen varmistamiselle myös tulevaisuudessa. Toimiva yhteistyö tukee ennaltaehkäisyä, parantaa valmiutta häiriö- ja poikkeustilanteisiin sekä vahvistaa kykyä reagoida nopeasti muuttuviin tilanteisiin.

Kunta painottaa, että arjen turvallisuus syntyy suunnitelmallisesta yhteistyöstä, yhteisistä toimintamalleista ja riittävästä harjoittelusta, jossa kuntien ja pelastuslaitoksen roolit ovat selkeät ja toisiaan täydentävät. Sotkamon kunta pitää tärkeänä, että yhteistyön jatkuvuus ja kehittäminen varmistetaan myös tulevissa rakenteellisissa ja toiminnallisissa ratkaisuissa.

Sotkamon kunta edellyttää, että hyväksi todettu yhteistyö Kainuun pelastuslaitoksen kanssa säilyy ja sitä edelleen vahvistetaan arjen turvallisuuden, varautumisen ja kuntalaisten turvallisuuden takaamiseksi

Tiedolla johtaminen

Sotkamon kunta korostaa, että painopisteiden valinta, palveluympäristön kehittäminen ja resurssien kohdentaminen on perustuttava vahvasti tiedolla johtamiseen ja ennakkovaikutusten arviointiin. Päätöksenteon tulee nojata ajantasaiseen, vertailukelpoiseen ja vaikuttavuuteen perustuvaan tietoon, jotta ratkaisut ovat pitkällä aikavälillä kestäviä sekä taloudellisesti että inhimillisesti.

Tietoperusteisen johtamisen rinnalla Sotkamo pitää välttämättömänä, että henkilöstön ja käytännön toimijoiden kokemustieto tunnistetaan ja hyödynnetään systemaattisesti osana johtamista ja päätöksentekoa. Arjen havainnot ja kentän osaaminen antavat tiedolle merkityksen ja auttavat tunnistamaan ajoissa muutostarpeita, joita pelkkä tilastotieto ei aina tuo esiin.

Sotkamon kunta painottaa, että toimiva yhdyspinta- ja yhteistyörakenne kuntien, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden välillä on keskeinen edellytys tiedon sujuvalle kululle ja yhteisten tavoitteiden muodostamiselle.

Yhteinen tilannekuva ja jaettu ymmärrys tukevat kainuulaisen väestön hyvinvoinnin, turvallisuuden ja yhdenvertaisten palvelujen kehittämistä.

Lisäksi Sotkamon kunta katsoo, että asukkaiden laaja-alaiset vaikuttamismahdollisuudet ja osallisuus ovat olennainen osa tiedolla johdettua päätöksentekoa. Päätöksenteossa tulee huomioida kuntalaisten näkemykset, kokemukset ja tarpeet sekä varmistaa heitä arvostava, avoin ja inhimillinen kohtelu kaikissa palveluissa.

Sotkamon kunnanhallitus 5.5.2026